

OBČANSKÁ VÝCHOVA

1. Charakteristika předmětu:

A. Obsahové vymezení:

Předmět občanská výchova, který je vyučován na nižším stupni gymnázia, navazuje na předměty prvouka, vlastivěda a přírodověda vyučované v 1. – 5. ročníku základní školy. V rámcovém vzdělávacím programu základního vzdělávání (RVP ZV) tento předmět odpovídá vzdělávacímu oboru Výchova k občanství ze vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

Občanská výchova je zaměřena na rozvoj znalostí, dovedností a postojů žáků v oblasti společenské reality. Jednotlivé tematické okruhy učiva se vztahují k základním společenským jevům a procesům, z nichž mnohé se promítají do každodenního života žáků a mají vliv na rozvoj jejich osobnosti a na jejich postupné začleňování do občanské společnosti. Občanská výchova přispívá nejen k rozšíření a prohloubení předchozích znalostí a dovedností, s nimiž žáci vstupují do nižších ročníků gymnázia, ale také k rozvíjení pozitivní hodnotové orientace a schopnosti zaujímání a kultivovaného vyjadřování vlastních názorů a postojů.

Obsah učiva předmětu občanská výchova je rozdělen do jednotlivých ročníků nižšího stupně gymnázia s ohledem na postupný rozvoj osobnosti žáků a jejich dovedností, zájmů a potřeb, a to následujícím způsobem:

- **prima** – Výuka občanské výchovy v nejnižším ročníku gymnázia volně navazuje na předmět vlastivěda a po obsahové stránce je zaměřena na téma domova v nejširším slova smyslu. Žáci se zabývají otázkami soužití v rodině i v širších společenstvích. V souvislosti se státními svátky a významnými dny si žáci připomínají důležité státní symboly a významné události a osobnosti národních dějin, blíže poznávají vztah mezi kulturní tradicí a současnou podobou české, evropské i světové kultury a zároveň se učí respektovat kulturní zvláštnosti a odlišné názory.
- **sekunda** – Ve výuce je kladen důraz na témata související se životem ve společnosti. Žáci si prohlubují poznatky o různých vztazích, do nichž jsou začleněni (v rodině, ve škole, ve vrstevnické skupině) a učí se kriticky posuzovat různé způsoby chování nejen na základě morálky a práva, ale také z hlediska jejich vlivu na zdravotní stav, na vývoj osobnosti a na mezilidské vztahy. Žáci se zabývají rovněž problematikou lidských práv se zvláštním důrazem na práva dítěte a jejich dodržování. Dále se učí racionálně hospodařit se svým volným časem a s vlastním i svěřeným majetkem.
- **tercie** – V návaznosti na učivo z předchozího ročníku je obsah předmětu zaměřen převážně na osobnost dospívajícího člověka a na mezilidské vztahy, do kterých je začleněn. Největší pozornost je věnována otázkám sebepojetí a sebehodnocení. Žáci se učí lépe poznávat a hodnotit sebe i druhé lidi, zaujímají postoje k důležitým oblastem lidského života i k závažným problémům současného světa a hledají efektivní strategie pro překonávání stresu a náročných životních situací. Zároveň se seznamují se základní právní úpravou běžných mezilidských vztahů.

- **kvarta** – Ve výuce převažuje státoprávní tematika. Žáci se podrobněji seznamují s politickým systémem a právním řádem České republiky, posuzují výhody demokratického způsobu rozhodování a řízení státu a získávají důkladnější orientaci v základních právních otázkách včetně mezinárodní ochrany základních lidských práv. Dále porovnávají úlohu trhu a státu při řízení národního hospodářství a posuzují výhody mezinárodní ekonomické, politické a bezpečnostní spolupráce.

B. Časové vymezení:

Ročník	Prima	Sekunda	Tercie	Kvarta
Hodinová dotace	1	1	1	1

C. Organizační vymezení:

Výuka předmětu občanská výchova probíhá převážně v kmenových třídách v budově školy. Výuka v mimoškolním prostředí (např. exkurze a návštěvy výstav a společenských institucí) je zařazována podle organizačních možností výchovně vzdělávacího procesu.

Vzhledem k povaze výchovně vzdělávacích cílů a očekávaných výstupů předmětu jsou v hodinách zařazovány převážně kooperativní formy výuky (spolupráce ve dvojicích nebo ve skupinách 3 – 5 žáků), avšak dostatek prostoru je věnován také individuální práci žáků. Frontální výuka je zařazována pouze v omezeném rozsahu a spíše ve vyšších ročnících.

Předmět občanská výchova integruje a dále rozvíjí znalosti, dovednosti a postoje, které žáci získávají z různých zdrojů ve školní výuce i v mimoškolním životě.

V zájmu efektivního dosahování výchovně vzdělávacích cílů a očekávaných výstupů předmětu jsou v hodinách využívány zejména aktivizující metody výuky. K nejčastěji zařazovaným metodám a prostředkům výuky patří především:

- **vstupní dotazníky a ankety** – Žáci se jejich prostřednictvím mohou seznámit s důležitými pojmy, které budou probírány v rámci daného tématu. Pro učitele představují efektivní prostředek diagnostiky vstupních znalostí, dovedností a postojů žáků.
- **četba a interpretace textu** – Práce s textem umožňuje žákům vyhledávat základní informace o probíraných pojmech a vztazích mezi nimi. Učitel volí texty, které jsou svým rozsahem, strukturou i formální úpravou přiměřené věku a dovednostem žáků v jednotlivých ročnících.
- **pracovní listy** – Slouží k aplikaci získaných znalostí a dovedností i k jejich průběžné diagnostice. Atraktivní úprava pracovního listu (ilustrace, tabulky, křížovky, různé typy úloh) má pro žáky značný motivační význam.
- **dialog a diskuse** – Nabízí žákům příležitost nejen k získávání doplňujících informací, ale i k vyjádření vlastního názoru na probírané téma. Učitel může prostřednictvím dialogu rovněž provádět vstupní, průběžnou i závěrečnou diagnostiku znalostí, dovedností a postojů žáků.
- **situační metody** – Umožňují žákům využívat své znalosti a dovednosti při vyhledávání vhodných řešení konkrétních problémů souvisejících s probíranými tématy. Při řešení situačních úloh je kladen důraz na spolupráci ve dvojicích nebo ve skupinách a na rozvoj sociálních kompetencí žáků.

- **didaktické hry** – Umožňují žákům rozvíjet své dovednosti a hledat řešení problémů prostřednictvím herních situací. Motivují žáky k činnosti a výrazně přispívají k rozvíjení klíčových kompetencí.
- **didaktický test** – Je prostředkem závěrečné diagnostiky znalostí a dovedností žáků. Učitel do testů zařazuje různé typy úloh.
- **výklad** – Žákům slouží spíše jako doplňkový zdroj informací. Zejména v nižších ročnících učitel zařazuje výklad pouze v omezeném rozsahu.

Průřezová témata RVP ZV:

Občanská výchova je předmětem, který v sobě zahrnuje tematické okruhy všech průřezových témat rámcového vzdělávacího programu, kterými jsou osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchova, environmentální výchova a mediální výchova. Při jejich zařazování učitel vychází z cílů a obsahu předmětu v jednotlivých ročnících tak, aby bylo dosaženo skutečně efektivní integrace tematických okruhů průřezových témat do výuky.

Výrazněji se uplatňuje především osobnostní a sociální výchova, multikulturní výchova, výchova demokratického občana a výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Všechna průřezová témata jsou tedy integrována do předmětu občanská výchova a škola pro ně nevytváří samostatné předměty.

Mezipředmětové vztahy:

Při naplňování vzdělávacího obsahu a dosahování cílů a očekávaných výstupů občanské výchovy se uplatňuje řada mezipředmětových vztahů. Učivo občanské výchovy lze vhodně propojovat s vybranými tematickými okruhy vzdělávacích oborů Výchova ke zdraví (vzdělávací oblast Člověk a zdraví), Člověk a svět práce (vzdělávací oblast Člověk a svět práce) a Dějepis (vzdělávací oblast Člověk a společnost).

2. Výchovné a vzdělávací strategie

K osvojování klíčových kompetencí přispívá předmět občanská výchova především zařazováním aktivizujících metod výuky. Rozvíjeny jsou zejména následující kompetence:

- **kompetence k učení** – Žáci se učí aktivně pracovat s pojmy z různých oblastí společenské reality a hledat souvislosti mezi učivem občanské výchovy a praktickým životem ve škole a ve společnosti. Učitel v hodinách využívá takové formy a metody výuky, které u žáků posilují zájem o probírané učivo a motivují je k získávání dalších informací. Motivace k učení je zvyšována nejen zařazováním aktivizujících metod výuky, ale také volbou témat, která se žáků týkají a jsou pro ně známá nebo je zajímají.

- **kompetence k řešení problémů** – Žáci jsou vedeni k tomu, aby sami objevovali nové souvislosti mezi probíranými pojmy a aby vnímali složitost lidské osobnosti i vztahů ve společnosti. Učitel zařazuje do výuky situační metody, hry a úkoly, při nichž žáci mohou porovnávat různé názory a přístupy k řešení problémů v rodině, ve vrstevnické skupině i v širších společenských útvarech.
- **kompetence komunikativní** – Žáci mají v průběhu výuky dostatek prostoru pro prezentaci vlastních názorů a postojů. Své myšlenky a názory mohou sdělovat ostatním také během práce ve dvojicích a ve skupinách a při následné prezentaci výsledků skupinové práce. Učitel kladně hodnotí souvislý projev žáka v diskusi na probírané téma.
- **kompetence sociální a personální** – Během výuky žáci často spolupracují ve dvojicích nebo v malých skupinách. Učitel plánuje a připravuje úkoly pro společnou práci tak, aby každý žák mohl ve skupině přijmout svůj díl odpovědnosti.
- **kompetence občanské** – Žáci si rozšiřují znalosti základních lidských a občanských práv a učí se orientovat v právním řádu České republiky. Učitel zařazuje do výuky předmětu řadu vlastivědných a státoprávních témat. Ve všech ročnících mohou žáci rozvíjet takové znalosti, dovednosti a postoje, které jsou užitečné a potřebné pro život občana ve svobodné, otevřené, pluralitní a demokratické společnosti.
- **kompetence pracovní** - Žáci plní uložené úkoly a spolupracují se spolužáky ve dvojicích nebo ve skupinách. Poznávají nejen výhody kooperace při školní práci, ale i její význam pro moderní občanskou společnost. Do výuky předmětu jsou zařazena i témata vztahující se k problematice soukromého podnikání. Učitel ukládá žákům práci v hodinách tak, aby každý dostal příležitost k činnosti.

V hodinách je účelné využívat aktivizující metody výuky jako:

- Práce s textem – výcvik čtenářské gramotnosti
- Dialogy, diskuse, polemika, fiktivní dialogy
- Formulování problémů
- Práce s pojmovými slovníky jednotlivých společenských vědních oborů
- Cílená samostatná práce
- Seminární formy práce
- Obhajoba vlastního názoru
- Vyhledávání podnětů v přehledu dějin a tradic
- Reakce na mediální zprávy

K rozvoji všech klíčových kompetencí u žáka přispívají především metody, které se zaměřují na rozvoj osobnosti dítěte jako celku.

K získání **kompetence k řešení problémů** žákům předkládáme takové úkoly, k jejichž řešení potřebují znalosti z nejrůznějších oborů. Vedeme je k posuzování řešení z nejrůznějších úhlů pohledu. Žáky učíme pracovat s nejrůznějšími informačními zdroji.

Hlavními strategiemi při získání **kompetence k učení** jsou kooperativní učení, práce ve skupinách, práce s chybou a rozvoj sebehodnocení žáků.

Kompetenci komunikativní rozvíjíme vytvářením prostoru pro vyjadřování žáků. Žáci mohou vyjádřit vlastní názor v nejrůznějších diskuzích, při skupinových pracích, při prezentování výsledků své práce. Zároveň žáky vedeme k naslouchání druhým, jakožto základnímu aspektu celé komunikace.

Kompetence sociální a personální se snažíme u dětí vybudovat formou sociálního učení, tedy skupinovou práci, práci na společných projektech školy. Vedeme je k chápání významu týmové práce. Vzhledem k rodinnému charakteru školy se na akcích, které škola pořádá, setkávají žáci napříč všemi ročníky.

Kompetence občanské rozvíjíme u dětí především poučením o základních lidských a občanských právech a povinnostech. Žáci a studenti mají možnost podílet se na životě školy prostřednictvím svého zástupce v žákovské samosprávě.

Kompetence pracovní rozvíjíme u žáků především formou skupinové a individuální práce.

Aktivizující metody výuky přispívají, vedle dalšího, k formování klíčových kompetencí v oblasti:

Prohloubení a kultivace individuálního sebeuvědomění jako je:

- Vztah k ostatním lidem
- Smysl vlastní práce, jejího významu pro druhé
- Otázky smyslu života vůbec
- Člověk je sám ve svém vlastním rozhodování a ve své vlastní odpovědnosti, vlastní názor

Orientace ve světě:

- Orientovat se ve světě práva spravedlnosti
- Státu a zákonitostí, kterými se řídí jeho vývoj
- Politiky, ekonomie, financí
- Důvody mezinárodní spolupráce mezi zeměmi
- Orientovat se v problémech současného světa

Formování vlastního přesvědčení jako je:

- Vnitřní ztotožnění s principy státu
- Vztah k právnímu, demokratickému, liberálnímu státu
- Svobodné sebeurčení a sebeuskutečnění

Zdůvodnění norem etiky, kam patří:

- Rodina - společnost
- Příroda

Kultivace mezilidské komunikace, tj.

- Kultivace mezilidské komunikace, tolerance, schopnosti naslouchat odlišným názorům
- Schopnost kritického myšlení a schopnost kultivovaně se vyrovnat s odlišnými názory

Vyučovací předmět:	Občanská výchova			
Ročník:	PRIMA			
Očekávaný výstup RVP	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
Žák objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání; rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu Žák zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje.	Žák charakterizuje jednotlivá roční období s důrazem na významné dny a svátky v životě člověka. Žák vysvětlí původ a způsoby dodržování jednotlivých svátků. Žák vyjmenuje státní symboly České republiky a na příkladu uvede způsob jejich používání	Člověk v rytmu času - čas, jeho měření, kalendář, významné svátky Český stát - státní symboly - jejich význam a použití, státní svátky, památná místa na našem území, významné osobnosti české vědy, umění a kultury Praha	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - Jsme Evropané	Zeměpis, cizí jazyky, český jazyk (ústní lidová slovesnost - pořekadla, pranostiky), dějepis, VV, HV (česká hymna, lidové písně)
Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a v situacích ohrožení. Žák posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině.	Žák vysvětlí pojem domova z hlediska své příslušnosti k obci, regionu, vlasti. Žák vysvětlí význam harmonických vztahů mezi členy rodiny pro zdravý vývoj dítěte. Žák rozpozná možné příčiny rodinných problémů a uvede vhodné způsoby řešení. Žák vysvětlí rozdíl mezi náhradní rodinnou péčí a ústavní péčí, jmenuje některé formy NRP.	Rodina a domov - funkce rodiny, postavení jedince v rodině, role členů rodiny, vztahy a komunikace v rodině, typy rodiny, význam plánování rodičovství, náhradní rodinná péče, děti bez domova u nás a ve světě, domov Život ve škole - komunikace, pravidla, učení	Osobnostní a sociální výchova - osobnostní rozvoj - sebepoznání a sebepojetí - morální rozvoj - hodnoty a postoje, praktická etika Multikulturní výchova - lidské vztahy	Český jazyk, dějepis, zeměpis, cizí jazyky Výchova ke zdraví – Vztahy mezi lidmi a formy soužití (vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství); sexuální dospívání a reprodukční zdraví (předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých)
Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Žák rozlišuje projevy vlastenectví od projevů	Žák rozpozná netolerantní projevy v chování lidí, odliší prvky vlasteneckého a nacionalistického chování	Miniúvod do lidských práv - Všeobecná deklarace lidských práv - práva dětí - právo v mém životě	Výchova demokratického občana - občan, občanská společnost a stát Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - Objevujeme Evropu a svět Multikulturní výchova -	Dějepis, zeměpis, cizí jazyky

nacionalismu.			multikulturalita, kulturní diference Environmentální výchova - vztah člověka k prostředí	
---------------	--	--	---	--

Výuka probíhá i formou projektů. Po úvodním uvedení do tématu a terminologické vymezení následuje práce žáků ve skupinách, kde dle pojetí projektu pracují žáci postupně sami, ve dvojicích popř. větších skupinách až na konci projektu dochází k celotřídní reflexi.

Projekt I.: **Člověk v rytmu času**

Indiánský kalendář – skupinová aktivita

Cíl: Uvědomění si průběhu času, znalost významných dnů, vnímání roku jako celku a odlišení specifík jeho fází, znalost základních metod měření času

Projekt II.: **Státní znaky**

Každý žák si připraví prezentaci jednoho státního symbolu, odprezentuje ji a následně všichni absolvují kontrolní test – vhodné s propojením např. návštěvy hradu, prezidentské kanceláře, apod.

Cíl: Posílení české státnosti, orientace v českých státních symbolech

Projekt III.: **Praha**

Každý z žáků napíše krátký popis jeho nejoblíbenějšího místa v Praze – následuje procházka Prahou a ve skupinách pak zpracování 2 „průvodců“, co vidět na pravém a levém břehu Vltavy – prezentace výsledných skupinových prací a jejich archivace

Cíl: Žák má základní přehled o Praze jakožto hlavním městě ČR a dokáže vyjmenovat nejvýznamnější místa a památky

Projekt IV.: **Významné osobnosti české vědy, umění a kultury a sportu**

Ve skupinách žáci představí nejvýznamnější osobnosti vždy za jednu oblast – možné propojit s besedou s nějakou významnou osobností – následuje test (osobnost + oblast)

Cíl: Rozšířit si všeobecné znalosti a posílit přináležitost k ČR

Projekt V.: **Rodina**

Co bych chtěl dát na jeden den těm, co nemají rodinu – vhodné s propojením návštěvy dětského domova – významná je zde přináležitost všech k tématu

Každý sám promyslí, čeho si nejvíc váží na své rodině – napíše to na lístek – všechny odpovědi se dají dohromady a postupně jsou diskutovány jednotlivé odpovědi – v návaznosti na to žáci vytvoří plakát – „Nikdy bych za nic nevyměnil...“, který bude vystaven ve třídě a prezentován při třídních schůzkách – což vede ke zlepšení klimatu v celé třídě a to právě i mezi rodiči

Cíl: Uvědomit si, že domov a rodina nejsou pro každého standardem a vážit si jich, zároveň je cílem i schopnost v základních pojmech tématu rodina

Projekt VI.: **Žiji zdravě**

Zed' s nápisy (I/144/1R) ¹ – definování zdraví – každý žák napíše „Zdraví je... „ – následně celá třída třídí jednotlivé výroky na základě podobnosti a tím si osvojuje pohled na různé formy zdraví.

Cíl: Žák pozná mnoho rozměrů zdraví

Charta zdravé třídy (I/145)

Cíl: Zlepšení třídního klimatu

Ve skupinách mají žáci z předložených novin/časopisů použít to, co v nich evokuje zdraví x nemoc/ zdravou výživu x nezdravé stravování apod. – vytvoří plakáty, odprezentují je a vyvěsí ve třídě

Cíl: Žák využije teoretických znalostí k tomu, aby prakticky poukázal na daná témata a hlavně se zásadami i řídil – viz vyvěšení plakátu

„**Proč jsou nemocnice tak ošklivé**“ – projekt napříč ročníky i předměty (ČJ, VV, OV, B), kdy výsledkem bude publikace o nemocnici jakožto součásti našeho lidského vývoje, která by měla sloužit malým čtenářům k tomu, aby se nemocnic nebály!

Projekt VII: **Miniúvod do lidských práv** – práce s projektem Práva dětí na křižovatce (DOMUS – Centrum pro rodinu, <http://hlasydeti.cz/language/cs/>) – interaktivní náhled na dětská práva pomocí animovaných filmů a následné práce s pracovními listy, včetně domácích úkolů a závěrečné diskuse

---

¹ (I/...), (II/...) – odkazuje na první a druhý díl knihy Cvičení a hry pro globální výchovu, Portál, Graham Pike, David Selby

Vyučovací předmět:	Občanská výchova			
Ročník:	SEKUNDA			
Očekávaný výstup RVP	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci.</p> <p>Žák kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí.</p>	<p>Žák uvede schopnosti a dovednosti, které si člověk může osvojit pouze za předpokladu soužití s ostatními lidmi.</p> <p>Žák uvede vztahy, do kterých je osobně začleněn v rodině, ve škole a ve vrstevnické skupině. Posoudí, jaké chování je od něj v těchto vztazích a rolích ostatními lidmi očekáváno.</p> <p>Žák uplatňuje vhodné způsoby chování vůči svým spolužákům.</p>	<p>Život mezi lidmi</p> <ul style="list-style-type: none"> - vztah mezi člověkem a společností (ostatními lidmi) - společenské a sociální skupiny, role, normy a hodnoty - rovnost a nerovnost mezi lidmi - komunikace a média 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociální rozvoj (poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině a třídě; komunikace - informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.; kooperace a kompetice – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci) - Osobnostní rozvoj (sebe-poznání a sebepojetí – druhí jako zdroj informací o mně) <p>Mediální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fungování a vliv médií ve společnosti (vliv médií na každodenní život; role médií v každodenním životě jednotlivce; vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování) 	<p>Výchova ke zdraví (F, Ch, Př, Ep, Z)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vztahy mezi lidmi a formy soužití (vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina) – bezpečné chování (komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, přítomnost v konfliktních a krizových situacích) - morální rozvoj (dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích)
Žák zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají.	Žák akceptuje zvláštnosti ve společnosti a podle toho i jedná	Člověk a kultura - kultura, umění	Osobnostní a sociální výchova	VV, HV, B, D, český jazyk, cizí jazyky

<p>Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.</p>	<p>s ostatními lidmi. Žák dokáže jmenovat významné akce v rámci ČR ale i Evropy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - náboženství a víra - základy etikety a slušného chování Přírodní a kulturní bohatství - význam přírodního a kulturního bohatství v ČR - ochrana přírody a jejích hodnot 	<p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Multikulturní výchova Environmentální výchova Mediální výchova</p>	
<p>Žák rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady.</p>	<p>Žák dokáže hovořit o svých potřebách a jejich významu. Na konkrétních příkladech rozliší základní formy vlastnictví.</p>	<p>Majetek v našem životě</p> <ul style="list-style-type: none"> - potřeby, hodnoty - majetek a vlastnictví – formy 	<p>Osobnostní a sociální výchova - Osobnostní rozvoj (sebe-regulace a sebeorganizace; organizace vlastního času)</p>	M
<p>Žák rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu.</p> <p>Žák uvede základní prvky fungování demokratické společnosti, objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů.</p> <p>Žák vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů.</p>	<p>Žák objasní rozdíl mezi poměrným a většinovým volebním systémem. Žák uvede funkce politických stran a rozliší jejich reálné možnosti od volebních slibů. Žák uvede hlavní rozdíly mezi politickou levicí a pravicí.</p>	<p>Řízení společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - stát, formy státu - demokracie - volby - začlenění do veřejného života 	<p>Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana</p>	Český jazyk (ústní projev)
<p>Žák popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování.</p> <p>Žák uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah</p>	<p>Žák zná nejvýznamnější mezinárodní organizace a dokáže objasnit jejich význam. Žák si uvědomuje roli mezinárodních organizací, i jejich význam pro fungování ČR. Žák zaujímá tolerantní postoje</p>	<p>Svět kolem nás</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce mezi zeměmi Evropy - mezinárodní organizace a aliance - tolerance k národním menšinám 	<p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech OSV, VDO, MV</p>	Dějepis, zeměpis, cizí jazyky

<p>ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích.</p> <p>Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožená a obrany státu.</p> <p>Žák rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.</p> <p>Žák rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy, v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací.</p>	<p>k odlišnému. Žák rozezná nebezpečí a dokáže se orientovat v situaci a využít služby pomáhajících organizací.</p>	<p>- ochrana obyvatel při mimořádných událostí</p>		
<p>Žák přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zjišťování obrany státu.</p>	<p>Žák objasní vztah mezi právem a povinností. Žák uvede základní práva a svobody, které mu zajišťuje demokratická společnost. Žák uvede příklady základních lidských práv a práv dítěte a navrhne možné způsoby řešení jejich porušování. Žák posoudí chování lidí v konkrétních situacích z hlediska morálky a práva. Žák na konkrétních příkladech objasní závažnost vlastního rozhodování.</p>	<p>Lidská práva - základní dokumenty - rovnost a nerovnost - svoboda a autorita - Všeobecná deklarace lidských práv - morálka a mravnost</p>	<p>OSV (mezilidské vztahy – lidská práva jako regulativ vztahů; morální rozvoj (řešení problémů a rozhodovací dovednosti; hodnoty, postoje, praktická etika) EV MV – Princip sociálního smíru a solidarity (otázka lidských práv, základní dokumenty)</p>	<p>dějepis, zeměpis, český jazyk</p>

Výuka probíhá i formou projektů (viz projektová výuka). Po úvodním uvedení do tématu a terminologické vymezení následuje práce žáků ve skupinách, kde dle pojetí projektu pracují žáci postupně sami, ve dvojicích popř. větších skupinách až na konci projektu dochází k celotřídní reflexi.

Projekt I.: **Svět kolem nás**

Moje místo (I/63) – práce samostatná – skupinová - (popsat/nakreslit schématický plán místa, kde žák bydlí – každý sám) – jeden si pak skupina vybere a zjistí, jak dané místo vypadalo před rokem, deseti lety či sty lety – dle dostupnosti zdrojů – výsledky budou prezentovány a žáci sami zhodnotí, k čemu v průběhu času dochází – jaké změny jsou nejčastější, jaké důvody k nim vedou apod.

Cíl: reflexe proměny společnosti

Svět ve škole (I/64)

Cíl: získat představu o propojení jednotlivých složek světa

Omeganští cestovatelé (I/184) – práce v trojicích - propojení mediální výchovy a tématu svět kolem nás – práce s textem, mediálním obsahem, vytváření obsahu, simulace tiskové konference – nácvik vyjadřování, reagování

Cíl: Žáci si uvědomí problémy spojené s nedorozuměním mezi různými kulturami

Projekt II.: **Šikana v našem životě**

Projekt spojen s tématy život ve škole, komunikace, řešení konfliktů

Dva mezci (II/36)

Devět kooperativních čtverců (II/40)

Připomenutí šikany a odpor proti ní (II/48)

Samostatná práce s pojmem ŠIKANA – následné celotřídní ujasnění si pojmu a vytvoření definice – žáci diskutují o tomto problému, vlastních zkušenostech apod.

Žáci pracují samostatně na kvízu, který se pak hromadně rozklíčuje a na základě odpovědi budou objasněny a osvojeny základní pojmy, které budou i otestovány

Cíl: Nácvik kooperativního a nenásilného řešení problémů, posílení otevřenosti ke druhým, posílení dobrého klimatu ve třídě

Projekt III.: **Sám aktérem dění kolem sebe** – volby, školní parlament (zářijový projekt „Jeden svět na školách“ – reálná simulace voleb, včetně příprav a následného vyhodnocení) – do projektu se zapojí vyšší gymnázium (jako voliči) a právě žáci druhého ročníku a sekundy budou mít na starost celou akci uspořádat, naplánovat, propagovat apod. – projekt vede ke spolupráci, která přesahuje hranice třídních kolektivů a posiluje tak pozitivní klima ve škole.

Projekt IV.: **ČR v síti mezinárodních vztahů**

Tabule spojení (I/72)

Cíl: Žáci pochopí místo České republiky v globálních systémech

Projekt V.: **Potřeby a vlastnictví**

Potřebujeme a chceme (II/151)

Následuje teorie - pyramida potřeb – vysvětlení a příklady

Cíl: Žáci si uvědomí rozdíl mezi tím, co potřebujeme a chceme

Peníze a skupule (II/161)

Cíl: Žáci si uvědomí složitost ekonomických, morálních a etických otázek spojených s penězi

Projekt VI. **Mediální výchova**

- úvod do tématu komunikace **Každodenní komunikace** (I/188)
- *Cíl:* Žák si uvědomí složitosti komunikace
- **O čem se mluví** – žáci si vždy na začátku hodiny připraví aktualitu o které pohovoří a zároveň vnesou dotaz k ostatním žákům, popř. téma k diskusi
- *Cíl:* Návčik komunikace, formulování myšlenek i otázek, posilování všeobecného přehledu

Okolí obrazu (I/52) – kopie fotografie – diskuze/domalování/napsání (samostatná práce)

Tichá pošta: „Ve 13 hodin spadla shora bytovky skleněná deska, která spadla přímo na nohu důchodci, který seděl na lavičce a zrovna klimbnul“ (celotřídní aktivita)

- žáci si uvědomí, že mediální obraz není realita

Mapování médií (II/211) – žáci si v rámci aktivity osvojí jednotlivé funkce médií

- žáci si uvědomí, k čemu všemu média slouží (skupinová aktivita)

Rozbor médií (skupinová aktivita) – rozbor mediálního obsahu na základě 3-5 zdrojů dle zadaných charakteristik (na co byl kladen důraz, použitá forma jazyka, jak to na nás působilo, co se nám četlo nejlépe, kde jsme získali nejvíce informací)

- Lidská práva - **Miniúvod do lidských práv** – práce s projektem Práva dětí na křižovatce (DOMUS – Centrum pro rodinu, <http://hlasyledi.cz/language/cs/>) – interaktivní náhled na dětská práva pomocí animovaných filmů a následné práce s pracovními listy, včetně domácích úkolů a závěrečné diskuse
- Finanční gramotnost: www.fingrplay.cz (registrujete se a hrajete).

Vyučovací předmět:	Občanská výchova			
Ročník:	TERCIE			
Očekávaný výstup RVP	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
Žák objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života.	Žák rozlišuje biologické, psychické a sociální změny, které ovlivňují chování dospívajícího člověka. Žák posoudí, která pravidla chování jsou pro jeho život důležitá.	Osobnost – vývoj osobnosti – podobnost a odlišnost lidí – temperament a charakter – vlastnosti, dovednosti a postoje	Osobnostní a sociální výchova - Osobnostní rozvoj (rozvoj schopností poznávání; sebepoznání a sebepojetí; seberegulace a sebeorganizace; psychohygiena; kreativita) - Sociální rozvoj (poznávání lidí; mezilidské vztahy) Environmentální výchova - Vztah člověka k prostředí (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví) Multikulturní výchova - Lidské vztahy (význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie)	Výchova ke zdraví (F, Ch, PŘ, Ep, Z) – změny v životě člověka a jejich reflexe (dětství, puberta, dospívání) – rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (stres a jeho vztah ke zdraví) – osobnostní a sociální rozvoj (sebeoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí); seberegulace a sebeorganizace činností a chování; psychohygiena
Žák posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek.	Žák popíše rozdílnost v chování lidí s různým typem temperamentu. Žák rozlišuje různé motivy vlastního jednání (zájmy, potřeby a hodnoty).	Psychické procesy a stavy – poznávání světa – tvořivé myšlení a řešení problémů – paměť a učení – prožívání, citové stavy a nálady		
Žák popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru.	Žák vysvětlí pojmy hra, učení a práce a uvede odlišnosti mezi jednotlivými druhy činností. Žák využívá zkušenosti získané učením při hledání nových způsobů řešení problémů. Žák vysvětlí, jak může rozvíjet různé vlohы prostřednictvím vlastní činnosti. Žák vysvětlí vztah mezi citovým prožíváním a chováním. Žák uvede vztah mezi city a jejich vnějšími projevy.			
Žák rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání.	Žák vhodně vyjadřuje i přijímá pochvalu a kritiku. Žák uvede nevýhody agresivního nebo pasivního chování při jednání s lidmi	Člověk v sociálních vztazích – konflikty a náročné životní situace	Osobnostní a sociální výchova – Osobnostní rozvoj (psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému)	Výchova ke zdraví (F, Ch, PŘ, Ep, Z) – mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – stres a jeho vztah ke zdraví

	v problémových situacích.		- Sociální rozvoj (mezilidské vztahy; komunikace)	
Žák uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem.	Žák porovnává různé způsoby řešení konfliktních situací.			
	Žák uvede příklady situací, v nichž je člověk vystaven zvýšené tělesné i psychické zátěži.			
	Žák popíše efektivní způsoby relaxace.			
<p>Žák rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti.</p> <p>Žák na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu.</p> <p>Žák dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi.</p> <p>Žák sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje.</p> <p>Žák objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH.</p>	<p>Žák porovná výrobní a nevýrobní odvětví s důrazem na možnost a obtížnost realizace zisku.</p> <p>Žák uvede různá kritéria, jimiž by se zákazník měl řídit při výběru spotřebního zboží (cena, kvalita, dostupnost a podobně).</p> <p>Žák se orientuje v síti obchodů a služeb v okolí bydliště resp. školy.</p> <p>Žák vysvětlí význam různých symbolů, jimiž jsou označovány obaly spotřebního zboží.</p>	<p>Hospodaření</p> <ul style="list-style-type: none"> – dělba práce, specializace – nabídka a poptávka na trhu – nakupování a ochrana spotřebitele 	<p>Environmentální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vztah člověka k prostředí (náš životní styl – spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí) 	<p>Člověk a svět práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - finance, provoz a údržba domácnosti (rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory; ekonomika domácnosti)

<p>Žák objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství.</p>	<p>Žák vysvětlí rozdíl mezi morálními a právními normami. Žák objasní vztah mezi právní normou a právním předpisem. Žák rozlišuje účastníky právních vztahů – fyzické a právnické osoby. Žák vysvětlí rozdíl mezi právní subjektivitou a způsobilostí k právním úkonům.</p>	<p>Stát a právo</p> <ul style="list-style-type: none"> – právo a morálka – právní řád České republiky – Ústava České republiky, moc zákonodárná, výkonná a soudní - právní vztahy – politika – právo v Evropě 	<p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formy participace občanů v politickém životě (volební systémy demokratické volby a politika) - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování; základní kategorie fungování demokracie; význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti - Občan, občanská společnost a stát – základní principy a hodnoty demokratického politického systému 	<p>Dějepis</p> <ul style="list-style-type: none"> – politické proudy (konservativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva
<p>Žák rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu.</p>	<p>Žák samostatně vyhledává informace v Ústavě ČR. Žák správně pojmenuje jednotlivé komory Parlamentu ČR a uvede počet poslanců a senátorů. Žák uvede vztah mezi orgány moci zákonodárné a výkonné (s důrazem na interpelace a vyjadřování důvěry). Žák uvede jednotlivé stupně soustavy soudů v ČR a rozlišuje mezi občanskoprávním a trestním řízením.</p>		<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Morální rozvoj (hodnoty, postoje, praktická etika) 	

Projekt I.: Já v čase

Jak se vidím - zpracování pojmu JÁ/lidská bytost/společnost – porovnání závěrů v rámci celé třídy – rozechřivací aktivita

Skupiny si rozdělí etapy lidského vývoje, zpracují je, odprezentují a následně všichni absolvují test na toto téma

- žáci musí být schopni si dělat poznámky, skupiny musí poskytnout ostatním dostatečné informace i souhrnné materiály

Cíl: Osvojení si etap vývoje člověka a jejich specifika – chování se v závislosti na těchto znalostech

Projekt II.: Vnímáme a poznáváme

Zvuky a barvy, Vnímání symbolů (I/167 – 176)

- film V hlavě (<http://www.csfd.cz/film/345734-v-hlave/prehled/>) - po jehož shlédnutí jsou žáci schopni rozklíčovat základní pojmy psychologie vnímání a poznávání – následuje samostatná práce (co je realita?) – práce s vizuálními i zvukovými klamy, tak aby si žáci uvědomili rozdíl mezi realitou a vnímaným, následně se žáci ve skupinách pokusí navrhnout princip vnímání a poznávání, který bude následně představen, poupraven a osvojen

Modelování/malování poslepu (klamy)

- Uvolňuje zábrany a navozuje mírně soulad s nevědomím, čímž je možné se napojit na hlubinné tvořivé síly v nás.

Cíl: Osvojení si znalostí z oblasti vnímání, poznávání a uvědomit si rozdíl mezi realitou a vnímaným, pracovat se zkreslením

Projekt III.: Jak se učím?

Ve skupinách budou mít žáci za úkol navrhnout co nejvíce principů a postupů, jak se efektivně učit a co jim pomáhá (nejprve každý sám, pak skupinová práce) – budou vytvořeny plakáty, které by měly i vizuálně nalákat a pomoci tak třeba i ostatním s tím, jak se mají učit

Cíl: Uvědomit si, že učení není snadné a je třeba se ho také naučit; osvojit si některé nové metody

Projekt IV.: Za co platíme?

- Finanční gramotnost: www.fingrplay.cz(registrujete se a hrajete).

Projekt V.: Já a právo

Semafor práv (II/70)

Práva ve třídě (II/72)

Aktivita – výklad základních pojmů – skupinová práce s Ústavou – s důrazem na praktickou stránku využití občana – prezentace – orientační test

Cíl: Žáci poznají, jak problematika práv souvisí s každodenním životem

Vyučovací předmět:	Občanská výchova			
Ročník:	KVARTA			
Očekávaný výstup RVP	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
<p>Žák posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v obci.</p> <p>Žák objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů.</p>	<p>Žák vysvětlí, jak může obec uspokojovat různé potřeby svých občanů (sociální, kulturní).</p> <p>Žák uvede příklady záležitostí, jimiž se zabývají obecní úřady</p> <p>Žák posoudí různé způsoby, jimiž může občan vyjádřit nesouhlas s rozhodnutím úřadu.</p> <p>Žák posoudí různé způsoby, jimiž může občan vyjádřit nesouhlas s rozhodnutím úřadu.</p> <p>Žák uvede příklady situací, v nichž je občan povinen prokázat svou totožnost platným osobním dokladem.</p> <p>Žák uvede příklady práv a svobod, jichž mohou využívat občané Evropské unie.</p>	<p>Člověk jako občan</p> <ul style="list-style-type: none"> - život v obci, uplatňování občanských práv - jednání s úřady - státní občanství - občanství Evropské unie 	<p>Výchova demokratického občana (Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti; úloha občana v demokratické společnosti; obec jako základní jednotka samosprávy; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti)</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (jsme Evropané – evropská integrace; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince)</p>	<p>Zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> – regiony České republiky (územní jednotky státní správy a samosprávy) <p>Český jazyk</p> <ul style="list-style-type: none"> – zásady kultivovaného projevu; úřední dopis <p>Dějepis</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozdělený a integrující se svět (evropský integrační proces)
<p>Žák objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství.</p> <p>Žák provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy.</p> <p>Žák rozlišuje a porovnává</p>	<p>Žák rozlišuje odvětví práva soukromého a veřejného.</p> <p>Žák na příkladech běžných právních vztahů rozlišuje jejich předmět, účastníky a obsah (práva a povinnosti).</p> <p>Žák uvede příklady funkcí a úkolů státních zastupitelství, notářů a advokátů.</p>	<p>Občan a právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - právní odvětví, právo soukromé a veřejné - občanskoprávní vztahy - právní ochrana majetku, autorská práva - závazky, smlouvy a odpovědnost za škodu <p>Právní ochrana</p> <ul style="list-style-type: none"> - orgány právní ochrany - přestupky a správní řízení 	<p>Výchova demokratického občana (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)</p>	<p>Člověk a svět práce – Svět práce (zaměstnání – práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů)</p>

<p>úkoly orgánů právní ochrany občanů, uveďte příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů.</p> <p>Žák rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uveďte jejich příklady.</p> <p>Žák dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování.</p>	<p>Žák rozlišuje mezi občanskoprávním a trestním řízením.</p> <p>Žák vyjmenuje příklady z různých skupin přestupků a posoudí jejich možné následky.</p> <p>Žák objasní rozdíly mezi trestním stíháním dospělých a mladistvých a uvede podmínky trestní odpovědnosti mladistvých.</p> <p>Žák posoudí možné příčiny porušování zákonů.</p> <p>Žák na příkladech porovná výhody a nevýhody jednání, které je v rozporu nebo v souladu se zákonem.</p> <p>Žák posoudí možné důsledky omezování vlastnického práva včetně práva autorského.</p> <p>Žák uvede různé způsoby uzavírání smluv a objasní pojmy závazek a pohledávka.</p>	<p>- občanské soudní řízení - trestní právo, podmínky trestní odpovědnosti mladistvých</p> <p>Pracovní právo -pracovní právo, podmínky pro zaměstnávání mladistvých</p> <p>Rodina a zákony - právní ochrana manželství a rodičovství</p>		
<p>Žák rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uveďte příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané.</p> <p>Žák vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům</p>	<p>Žák posoudí, zda a jakým způsobem má stát zasahovat do ekonomiky.</p> <p>Žák rozlišuje pozitivní a normativní ekonomii.</p> <p>Žák rozlišuje příjmy a výdaje státního rozpočtu a vysvětlí pojem deficit.</p>	<p>Národní hospodářství - ekonomika, hospodářská politika státu, stát a trh - státní rozpočet - druhy daní v ČR - sociální politika státu, zdravotní a sociální pojištění - banky a bankovní soustava v ČR - soukromé podnikání,</p>	<p>Multikulturní výchova – Princip sociálního smíru a solidarity Environmentální výchova (Vztah člověka k prostředí – nerovnoměrnost života na Zemi – rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, principy udržitelnosti rozvoje,</p>	<p>Člověk a svět práce – Svět práce (trh práce; volba profesní orientace; zaměstnání – problémy nezaměstnanosti, úřady práce; podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání)</p>

<p>nabízejí; na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení.</p> <p>Žák uvede příklady použití debetní a kreditní karty a vysvětlí jejich omezení.</p>	<p>Žák uvede příklady druhů daní z daňové soustavy ČR a rozliší daně přímé a nepřímé.</p> <p>Žák vysvětlí, k čemu slouží pojištění.</p> <p>Žák uvede příklady situací, v nichž občan potřebuje pomoc státu a popíše způsoby, jak stát občanům pomáhá.</p> <p>Žák objasní rozdíl mezi centrální bankou a obchodními (komerčními) bankami.</p> <p>Žák posoudí výhody a nevýhody zaměstnání a podnikání.</p> <p>Žák porovná různé právní formy podnikání.</p>	<p>podmínky provozování živnosti - obchodní společnosti</p>	<p>příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)</p>	<p>Zeměpis – společenská a hospodářská sféra Dějepis – Rozdělený a integrující se svět (problémy současnosti)</p>
<p>Žák uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory.</p> <p>Žák uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva.</p> <p>Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů</p>	<p>Žák rozlišuje globální problémy společenské a ekologické.</p> <p>Žák na příkladech vysvětlí, v čem spočívá rozdíl mezi individuálními, lokálními a globálními problémy.</p> <p>Žák porovná různé funkce rodiny v minulosti a současnosti.</p>	<p>Globální problémy</p> <ul style="list-style-type: none"> - přehled významných globálních problémů a jejich příčin - vztah mezi přírodou a kulturou, důsledky lidských zásahů do přírody - ochrana životního prostředí 	<p>Environmentální výchova (Vztah člověka k prostředí – nerovnoměrnost života na Zemi – rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás) Osobnostní a sociální výchova – Osobnostní rozvoj (mezilidské vztahy – empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc)</p>	<p>Zeměpis, dějepis, cizí jazyky – politické a hospodářské poměry současného světa</p>

<p>na lokální úrovni - v obci, regionu.</p> <p>Žák uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru.</p>				
---	--	--	--	--

Projekt I.: **Významné věci** (II/180)

Cíl: Žáci poznají různé interpretace pojmů identita a občanství

Projekt II.: **Život v právu**

Semafor práv (II/70)

Skupinová práce s jednotlivými právními oblastmi – s důrazem na praktickou stránku využití občana – prezentace – orientační test

Cíl: Žáci poznají, jak problematika práv souvisí s každodenním životem, ujasní si jednotlivé právní oblasti

Projekt III.: **Jednou do práce půjdu**

Žáci se rozdělí na dvě skupiny – kandidáti x zaměstnavatelé a vyzkouší si dle zadaných rolí, pracovní pohovor. Skupiny budou rozděleny na základě odevzdaných životopisů, které odevzdají – budou formulovány hlavní zásady.

Ve dvojicích se pak žáci otestují směrem k jejich vhodnému budoucímu povolání.

Lunární stanice Delta (II/158)

Cíl: Žáci poznají příčiny rozdílů v platovém ohodnocení

Žáci následně ve skupinách zjistí, jaké jsou možnosti brigád od 15 let a nabídku následně prezentují – vytvoří přehled, který bude vyvěšen ve škole a může tak vést k inspiraci pro další žáky, a tedy následné realizaci „prvního pracovního“ poměru.

Cíl: Zmapování možností pracovního trhu, podmínek potřebných k jednotlivým pozicím, zlepšení vlastních prezentačních dovedností

Projekt IV.: **Platit, platit a platit** – co všechno je občan povinen platit a kde všude naopak peníze může získat?

Žáci vytvoří 2 skupiny a zpracují témata dle zadání (Co všechno musím platit x na co všechno mohu dostat příspěvek) – po každé prezentaci následuje test na dané téma – následně jsou testy znovu rozdány a komunikovány nejasné odpovědi)

Cíl: Žák získá ucelený pohled na peníze ve státě a je si vědom svých finančních práv i závazků

Projekt V.: **Globální problémy**

Žákům jsou promítnuty obrázky jednotlivých globálních problémů – na základě této inspirace žáci diskutují o hlavních problémech doby – každá skupina si pak vybere jeden, který zpracuje včetně možných návrhů, jak proti tomu začít bojovat na lokální úrovni – výsledné projekty jsou následně prezentovány a diskutovány

I/84 – 89 – program - rozpracovat

Projekt VI.: **Studentské volby** (sexta, oktáva) – terminologický základ, film Hlas za kozu (<http://www.csfed.cz/film/380209-hlas-za-kozu/komentare/>) – diskuze o volbě, volebních strategiích, slibech a realitě – pracovní list k filmu nabízející reflexi, příprava reálných voleb, „volby na nečisto“: 20. – 21. 9.
Cíl: Teoretické znalosti žák využije v praxi.